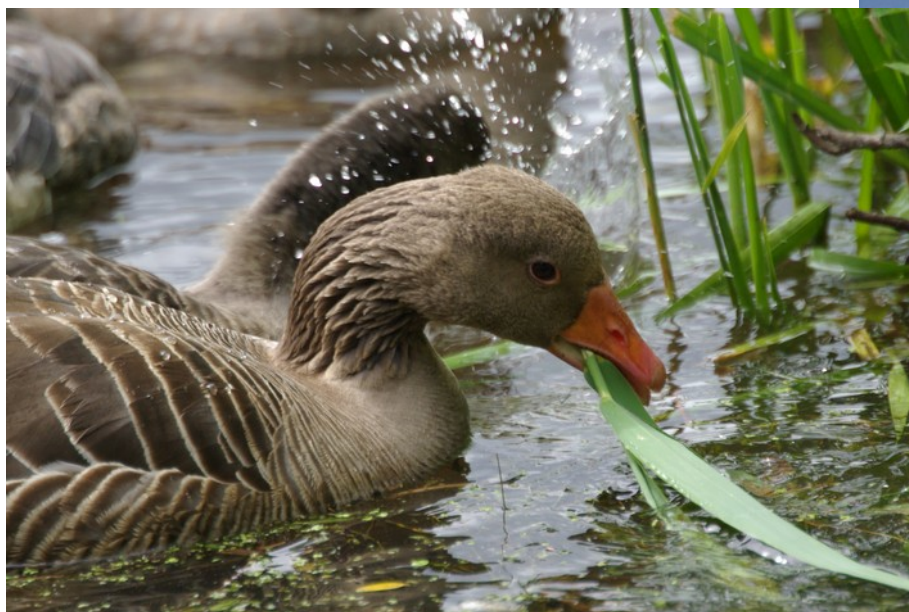

Formy prawne ochrony przyrody a turystyka

Niepołomice, 2015 r.

INSTYTUT
NA RZECZ EKOROZWOJU

Formy ochrony przyrody

- 1) parki narodowe**
- 2) rezerваты przyrody**
- 3) parki krajobrazowe**
- 4) obszary chronionego krajobrazu**
- 5) obszary Natura 2000**
- 6) pomniki przyrody**
- 7) stanowiska dokumentacyjne**
- 8) użytki ekologiczne**
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe**
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się:**

- 1) **budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych**, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 3) **chwywania lub zabijania dziko występujących zwierząt**, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, **umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych**, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) **polowania**, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) **pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów**;
- 6) **użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody**;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 8) **pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu**;
- 9) **niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów**;
- 10) **palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 11) **prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 13) **zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 14) **połowu ryb i innych organizmów wodnych**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 15) **ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem**, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

parki narodowe, rezerваты przyrody

- 16) **wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 17) **wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 18) **ruchu pojazdów poza drogami publicznymi** oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 19) **umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków** niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 20) **zakłócania ciszy**;
- 21) **używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania**, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) **biwakowania**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 24) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
27. **Organizacji imprez rekreacyjno-sportowych** – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

parki krajobrazowe

mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) **realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) **umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt**, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, **z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej**;
- 3) **likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych**, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) **pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu**;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 7) **budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej**;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 13) **organizowania rajdów motorowych i samochodowych**;
- 14) **używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.**

obszary chronionego krajobrazu

mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) **zabijania dziko występujących zwierząt**, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z **wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką**;
- 2) **realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) **wydobywania do celów gospodarczych skał**, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) **lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych**, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

pomniki przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny, zespół przyrodniczo-krajobrazowy

mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) **niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;**
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) **wydobywania do celów gospodarczych skał**, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) **umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt**, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z **wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;**
- 10) **zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;**
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu

ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

Ochrona gatunkowa działa wszędzie tam gdzie dziko występują gatunki chronione

ochrona gatunkowa roślin

wprowadza się następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2);
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

ochrona gatunkowa grzybów

wprowadza się następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

ochrona gatunkowa zwierząt

Wprowadza się następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków (**nie dotyczą zbierania i przechowywania piór ptaków**);
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

ochrona gatunkowa zwierząt

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia.**

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących (nie dotyczy czapli siwej (*Ardea cinerea*) i kormorana (*Phalacrocorax carbo*) w obrębach hodowlanych ustanowionych zgodnie z przepisami o rybactwie śródlądowym).**

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (3) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.**

Obszary Natura 2000

W obszarach Natura 2000 nie ma, jak w innych formach ochrony przyrody, systemu zakazów

**Ograniczenie wynika z indywidualnej oceny
możliwego oddziaływania przedsięwzięcia/
działania na przedmioty ochrony obszaru**

Obszary Natura 2000

Art. 33. 1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

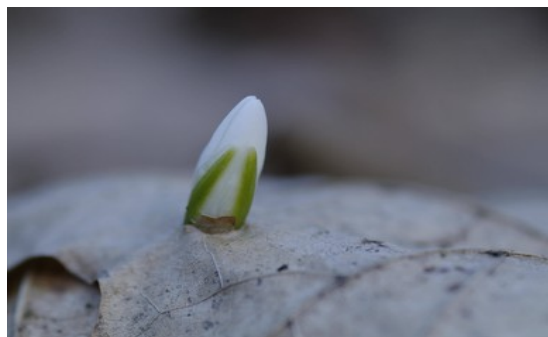
- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub**
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub**
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami**

Jest to ograniczenie które wymaga analizy czy to co chcemy zrobić może mieć wyżej wymienione skutki, jeśli będzie negatywne oddziaływanie powinniśmy powstrzymać się od takich działań lub zminimalizować ich skutki

Obszary Natura 2000

Art.36. Ust. 1. **Na obszarach Natura 2000**, z zastrzeżeniem ust. 2 (*gdy jest to teren parku narodowego lub rezerwatu przyrody obowiązują zakazy związane z tymi formami ochrony przyrody*), **nie podlega ograniczeniu** działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz **działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb**, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Podobnie jak przy innych rodzajach aktywności, tu również wymagana jest ostrożność i analiza czy to co robimy może mieć negatywne oddziaływanie

Obszary Natura 2000

Art. 37. 1. Jeżeli działania mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszaru znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zostały podjęte bez uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 34, lub uzgodnienia lub decyzji, o których mowa w art. 35a, regionalny dyrektor ochrony środowiska,, wydaje decyzję, w której nakazuje, w zależności od potrzeb, ich natychmiastowe wstrzymanie lub podjęcie niezbędnych działań zapobiegawczych lub działań naprawczych.

2. Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte sprzecznie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska,, wydaje decyzję, o której mowa w ust. 1, chyba że podjęte działania realizowane są w ramach inwestycji celu publicznego.

Obszary Natura 2000

Po terenie obszaru Natura 2000 można swobodnie się poruszać, podobnie jak po pozostałych formach ochrony przyrody z wyjątkiem parków narodowych i rezerwatów przyrody

Tam gdzie są przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 powinniśmy zachować ostrożność, aby nie doprowadzić do złamania art. 33 ustawy o ochronie przyrody

Obowiązuje ochrona gatunkowa więc nie można złamać zakazów zawartych w rozporządzeniach o ochronie gatunkowej roślin, grzybów, zwierząt – dotyczy to gatunków chronionych, pozostałe nie są chronione i mogą być pozyskiwane w tym wykorzystane w turystyce

Powinniśmy zajrzeć do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 (o ile dla niego obszaru został opracowany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska) możemy tam znaleźć dosyć konkretnie opisane zagrożenia które bardzo często powiązane są z turystyką

Przedmioty ochrony – siedliska przyrodnicze

Łąki i murawy

2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*)

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

G01 Sporty i różne inne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze.

Nielegalne rozjeżdżanie, palenie ognisk, wykorzystywanie wydm w celach rekreacyjnych

E03.04 Inne odpady. Zaśmiecanie (u podstawy wydmy zalega m. in. gruz).

I01 Obce gatunki inwazyjne. Ekspansja gatunków inwazyjnych: nawłoci *Solidago* i niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* oraz rdestowców powoduje pogorszenie struktury i funkcji siedliska. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że silnie rozprzestrzeniająca się na obrzeżach tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa* zacznie wkraczać na siedlisko.

Przedmioty ochrony – siedliska przyrodnicze

Zbiorowiska rzeczne i nadrzeczne

3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

G05 Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka. Zagospodarowanie brzegów i terenów przyległych powodujące przekształcenia w siedlisku.

H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych). Bezpośrednie sąsiedztwo zabudowań oraz użytkowanie rekreacyjne mogą przyczyniać się do wzrostu eutrofizacji i zanieczyszczenia.

I01 **Obce gatunki inwazyjne.** Ekspansja gatunków inwazyjnych: nawłoci *Solidago* i niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* oraz rdestowców powoduje pogorszenie struktury i funkcji siedliska. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że silnie rozprzestrzeniająca się na obrzeżach tawuła kutnerowata *Spiraea tomentosa* zacznie wkraczać na siedlisko.

J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód. Dalsza zabudowa hydrotechniczna na Kwisie może powodować przekształcenia koryta rzeki i pogorszenie struktury i funkcji siedliska.

J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Regulacje cieków, zmiany stosunków wodnych i bezpośrednia ingerencja w siedlisko przyrodnicze.

Przedmioty ochrony – siedliska przyrodnicze

Lasy

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

E03.01 Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych. Zaśmiecanie lasu może zaburzać funkcję siedliska.

J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Regulacje cieków, zmiany stosunków wodnych, bezpośrednia ingerencja w siedliska podczas prowadzenia gospodarki lub różnego rodzaju prac.

Przedmioty ochrony – zwierzęta **Bezkręgowce**

Ważki

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhinia pectoralis*

1037 **Trzepla zielona** *Ophiogomplus cecilia*

Motyle

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

G01.01.02 **Sporty i różne formy wypoczynku, uprawiane w plenerze.** Nadmierne niszczenie roślinności nabrzeżnej, zaśmiecanie związane np. z wędkarstwem, sportami wodnymi, paleniem ognisk, prowadzi do pogorszenia stanu siedliska dorosłych ważek.

H01 **Zanieczyszczenia wód.** Możliwe pogorszenie stanu siedliska larw wskutek zanieczyszczenia wód.

J02.03 **Regulowanie koryt rzecznych, zmiana przebiegu koryt rzecznych.** Regulacje koryta Kwisy prowadzone na większą skalę mogą stanowić zagrożenie dla populacji gatunku.

J02.01 **Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie.** Pogorszenie stanu siedliska zalotki lub zmniejszenie powierzchni siedliska wskutek eutrofizacji lub niewłaściwie prowadzonych prac melioracyjnych. Zmniejszanie powierzchni siedliska gatunku poprzez osuszanie i zasypywanie wilgotnych obniżen terenowych i rowów.

Przedmioty ochrony – zwierzęta **Bezkręgowce**

Chrząszcze

1083 **Jelonek rogacz** *Lucanus cervus*

1084 **Pachnica dębowa** *Osmoderma eremita*

1088 **Kozioróg dębosz** *Cerambyx cerdo*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

E03.01 **Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych.** Zaśmiecanie gruzem i materiałem kamiennym (gruba warstwa ubitej ziemi złożonej w pobliżu drzew) ogranicza możliwości wyjścia osobników na powierzchnię.

G01.03 **Pojazdy zmotoryzowane.** Możliwe rozjeżdżanie osobników dorosłych.

F03.02.01 **Kolekcjonowanie.** Wybieranie postaci dorosłych przez kolekcjonerów.

J02.05.05 **Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy.** W przypadku budowy elektrowni wodnej możliwe pogorszenie stanu w siedliskach zlokalizowanych w najbliższym sąsiedztwie rzeki, na skutek podniesienia poziomu wód.

G05.04 **Wandalizm.** Podpalanie zamierających drzew i próchnowisk stanowi zagrożenie zniszczenia stanowisk gatunku.

Przedmioty ochrony – zwierzęta **Ryby**

1096 **Minóg strumieniowy** *Lampetra planeri*

1134 **Różanka** *Rhodeus sericeus amarus*

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

1163 **Głowacz białopłetwy** *Cottus gobio*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

J02.03.01 **Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych.**

J02.03.02 **Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych.** Zagrożenie związane są z bezpośrednią ingerencją w naturalne siedliska głowacza (ryba zasiedlająca płytsze i kamieniste odcinki rzek, w których znajduje naturalne kryjówki).

J02.05 **Modyfikowanie funkcjonowania wód.** Dalsza zabudowa hydrotechniczna na Kwisie (w tym elektrownie wodne) może powodować przekształcenia koryta rzeki i siedlisk gatunku.

H01.05 **Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych** ... Głowacz preferuje wody zimne, czyste i natlenione, z uwagi na przebieg rzeki przez liczne wsie istnieje potencjalne ryzyko zanieczyszczeń, głównie ściekami gospodarczymi na tym terenie. Minóg strumieniowy jest gatunkiem o wąskim zakresie tolerancji na czynniki środowiskowe w tym zanieczyszczenia będące efektem działalności człowieka.

F01.01 **Intensywna hodowla ryb.** K03.04 **Drapieżnictwo.** Zbyt intensywne zarybianie pstrągiem może stanowić zagrożenie dla gatunku, z uwagi na to, że ryba ta często odżywia się młodymi głowaczami.

Przedmioty ochrony – zwierzęta

Ssaki

Nietoperze

1308 **Mopek** *Barbastella barbastellus*

1318 **Nocek łydkowłosy** *Myotis dasycneme*

1324 **Nocek duży** *Myotis myotis*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew. Usuwanie starych drzew zajętych przez kolonię mopka może prowadzić do jej zniszczenia.

E06.02 Odbudowa, remont budynków. W przypadku remontów elewacji budynków z obecną kolonią rozrodczą mopka może dojść do jej zniszczenia. W przypadku wykonania remontu budynku nr 26 w Kliczkowie jak i innych budowli stanowiących schronienia bez uwzględnienia konieczności ochrony kolonii rozrodczej nocka dużego może dojść do jej zniszczenia.

K02.02 Nagromadzenie materii organicznej. Nagromadzenie odchodów nietoperzy na strychu budynku nr 26 w Kliczkowie może zagrażać jego konstrukcji i tym samym zachowaniu kolonii.

J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji. Drogi, linie kolejowe przecinające obszar Natura 2000 mogą stanowić efekt bariery dla migracji nietoperzy.

Przedmioty ochrony – zwierzęta

Ssaki

1337 **Bóbr** *Castor fiber*

1355 **Wydra** *Lutra lutra*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

G05.11 **Śmierć lub uraz w wyniku kolizji**. Ryzyko kolizji zwierząt z pojazdami na drogach przecinających lub biegnących wzdłuż doliny Kwisy: droga numer 64 i 18, odcinek pomiędzy Parzycami i Zebrzydową, autostrada A4, droga w Osieczowie, Kliczkowie, Ławszowej, Świętoszowie, Łozach oraz pomiędzy Starą Wsią i Przejęsławiem, a także z pociągami na trasie przecinających dolinę Kwisy pomiędzy Kierznem i Nową Wsią oraz na zachód od miejscowości Kierzno.

J02.03 **Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych**. J02.05 **Modyfikowanie funkcjonowania wód** – ogólnie. Niszczenie siedlisk w wyniku prowadzonych prac regulacyjnych, wycinki drzew w obrębie koryta rzeki Kwisy i sąsiadujących starorzeczy, przyczyniają się do niszczenia aktualnych, stałych schronień bobrów, prowadząc jednocześnie do zmniejszenia dostępności bazy pokarmowej. Prace regulacyjne w korycie rzeki Kwisy mogą spowodować istotne zagrożenie dla utrzymania odpowiedniego stanu zachowania siedliska jak i populacji wydry w obszarze. Degradacja brzegów, usuwanie drzew i krzewów w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Kwisy powodują utratę żerowisk, schronień dla samic z młodymi oraz miejsc rozrodu wydry.

E03.01 **Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych**. Zanieczyszczenie wód jest jednym z głównych czynników warunkujących obecność wydry w obszarze, ponieważ wpływa na dostępność pokarmu w siedlisku (szczególnie ryb).

Przedmioty ochrony – zwierzęta

Ssaki

1352 Wilk *Canis lupus*

Zagrożenia związane z rekreacją i turystyką

D01 Drogi, ścieżki i drogi kolejowe. G05.11 **Śmierć lub uraz w wyniku kolizji.** Autostrady i drogi szybkiego ruchu przyczyniają się do fragmentacji siedlisk i wzrostu efektu barierowego, ograniczając swobodną dyspersję gatunku, zwiększając ryzyko kolizji wilka z pojazdami. Brakuje oznakowania ostrzegawczego na drogach publicznych sąsiadujących z obszarem Natura 2000: Osiecznica-Długokąty, Osiecznica-Świętoszów, Przejęsław-Ławszowa.

G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji uprawianych w plenerze. Z uwagi na bliskość miejsc rozrodu wilków, wykorzystywanie zbiorników wodnych jako miejsc rekreacji zagraża wilczym szczeniętom.

K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe). Penetracja kompleksów leśnych przez zwierzęta domowe, szczególnie przez wałęsające się psy oraz psy towarzyszące grzybiarzom i turystom prowadzi do rozprzestrzeniania chorób i pasożytów.

J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji. Fragmentacją siedlisk gatunku, szczególnie zwartych drzewostanów przecinanych infrastrukturą komunikacyjną stanowi barierę dla migracji wilków.

Walory do wykorzystania w turystyce – poznanie siedlisk i ich mieszkańców

Obserwacja siedlisk podczas spływu rzeką

Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

Ziołorośla nadrzeczne

Ściany skalne i urwiska krzemianowe

Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe

Walory do wykorzystania w turystyce – poznanie siedlisk i ich mieszkańców

Obserwacja siedlisk podczas zwiedzania okolicy rzeki

Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi

Suche wrzosowiska

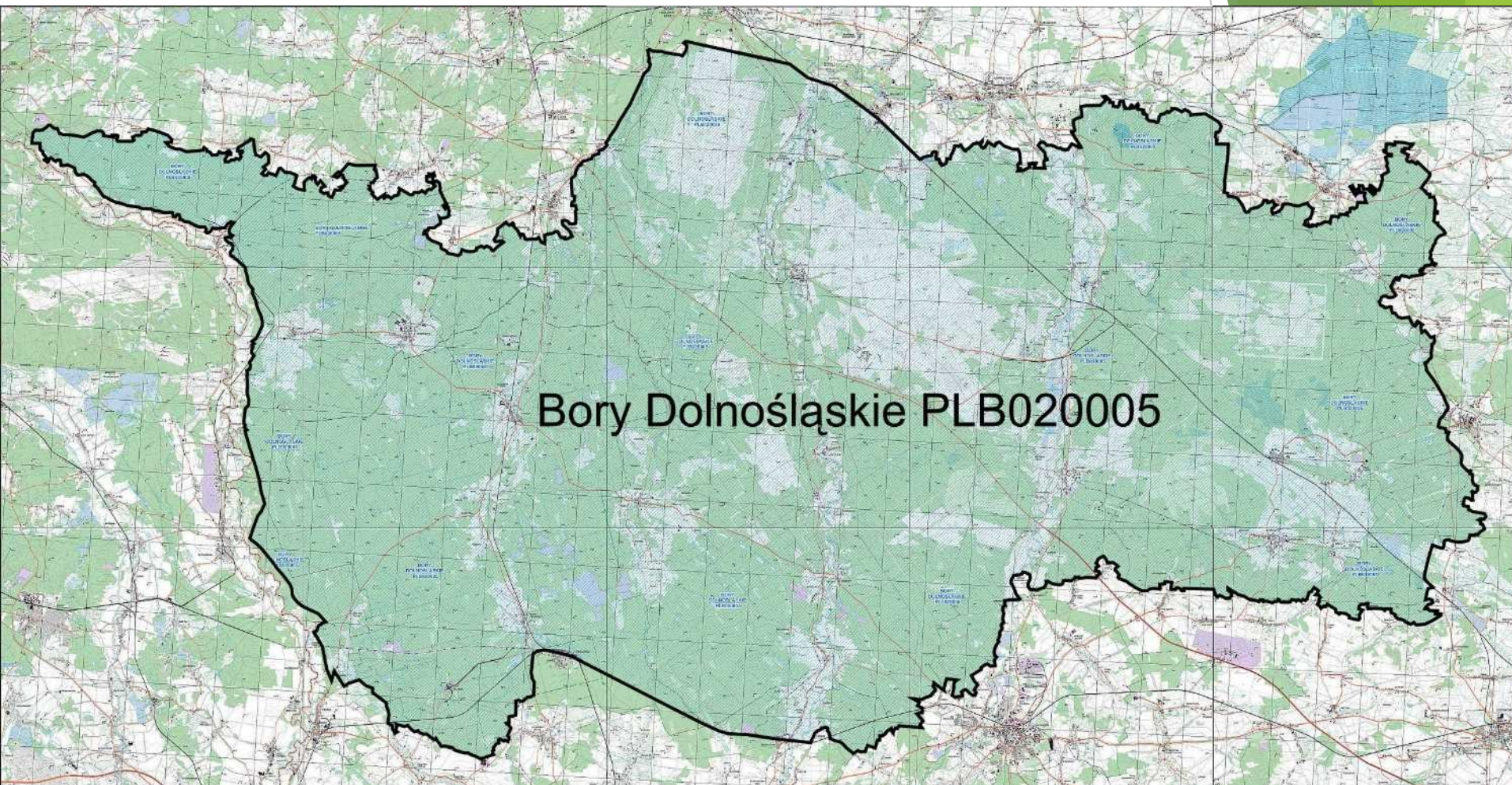
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe

Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie

Kwaśne buczyny

Kwaśne dąbrowy

Grąd środkowoeuropejski

Przedmioty ochrony – **ptaki**

Potencjalnie zagrożone turystyką na Kwisie

- A030 **Bocian czarny** *Ciconia nigra*
- A038 **Łabędź krzykliwy** *Cygnus cygnus*
- A073 **Kania czarna** *Milvus migrans*
- A074 **Kania ruda** *Milvus milvus*
- A075 **Bielik** *Haliaeetus albicilla*
- A127 **Żuraw** *Grus grus*
- A234 **Dzięcioł zielonosiwy** *Picus canus*
- A217 **Sóweczka** *Glaucidium passerinum*

Gatunki mało zagrożone turystyką nad rzeką

- A108 **Głuszek** *Tetrao urogallus*
- A409 **Cietrzew** *Tetrao tetrix tetrix*
- A119 **Kropiatka** *Porzana porzana*
- A215 **Puchacz** *Bubo bubo*
- A223 **Włochatka** *Aegolius funereus*
- A224 **Lelek** *Caprimulgus europaeus*
- A246 **Lerka** *Lullula arborea*

Potencjalnie zagrożone turystyką na Kwisie - oddziaływania

Płoszenie ptaków w wyniku nadmiernej
penetracji terenu przez turystów

Walory do wykorzystania w turystyce – obserwacja ptaków

Obserwacja ptaków drapieżnych

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*

Trzmielojad *Pernis apivorus*

Kania ruda *Milvus milvus*

Kania czarna *Milvus migrans*

Bielik *Haliaeetus albicilla*

Obserwacja ptaków żerujących nad rzeką

Bocian czarny *Ciconia nigra*

Zimorodek *Alcedo atthis*

Nurogęś *Mergus merganser*

Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*

Brzegówka *Riparia riparia*

Walory do wykorzystania w turystyce – obserwacje ptaków

Rozpoznawanie głosów ptaków nocnych

Puchacz *Bubo bubo*

Sóweczka *Glaucidium passerinum*

Włochatka *Aegolius funereus*

Lelek *Caprimulgus europaeus*

Derkacz *Crex crex*

Rozpoznawanie głosów ptaków dziennych

Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

Żuraw *Grus grus*

Bąk *Botaurus stellaris*

Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*

Dudek *Upupa epops*

**Dziękuję
za uwagę!**

Autor prezentacji i zdjęć
Andrzej Ruszlewicz
andrzej.ruszlewicz@wp.pl